

М.О. Зозуля

(м. Донецьк)

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ-ПЕРСОНІФІКАЦІЇ В РОМАНАХ У. ГОЛДІНГА

ЗОЗУЛЯ М. О. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ-ПЕРСОНІФІКАЦІЇ В РОМАНАХ У. ГОЛДІНГА

Стаття присвячена аналізу функціональних властивостей метафоричних моделей концептуальної метафори-персоніфікації на матеріалі романів британського письменника У. Голдінга. Досліджено ієрархічний устрій виведених моделей. Вивчено, які метафоричні моделі є високочастотними, та яким з метафоричних моделей притаманний високий ступінь продуктивності. Встановлено метафоричні моделі, які домінують у різних творах автора.

ЗОЗУЛЯ М. А. ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ СВОЙСТВА КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ МЕТАФОРЫ-ПЕРСОНИФИКАЦИИ В РОМАНАХ У. ГОЛДИНГА

В статье рассматриваются функциональные свойства метафорических моделей концептуальной метафоры-персонификации на материале романов британского писателя У. Голдинга. Проанализировано иерархическое устройство выведенных моделей. Изучено, какие метафорические модели являются высокочастотными, а также каким из метафорических моделей присущ высокий уровень продуктивности. Выявлены метафорические модели, которые доминируют в разных романах писателя.

ZOZULYA M. O. FUNCTIONAL PROPERTIES OF CONCEPTUAL PERSONIFICATION IN THE NOVELS BY W. GOLDING

The article deals with the functional properties of conceptual personification (frequency, productivity, dominance) in the novels by W. Golding. It also studies the hierarchical structure of conceptual metaphoric models which has appeared to have two levels: metaphorical model and general metaphorical model. The conceptual general metaphorical model NATURE WORLD IS A LIVING BEING has been found to be the most frequently used in the novels by W. Golding. It has been clarified that the most productive concepts of the source domain are those, which denote different kinds of action. The results of the analysis show which of the conceptual metaphoric models dominate in different novels by the author. It has been revealed that the domination of the particular metaphorical model depends on the theme of the novel.

Ключові слова концептуальна метафора, метафорична модель, частотність, продуктивність, домінантність

1. Вступні зауваження Розмаїття методів дослідження метафори може бути зведене до двох напрямів – традиційного (семантичного) і когнітивного (концептуального) [18, с. 59]. Одною з відмінностей між ними є те, що при семантичному аналізі досить виділити перелік елементів, що входять до складу значення, а при аналізі концептуальному такі елементи необхідно співвіднести між собою й об'єднати в певну "концептуальну (схемну) структуру" [6, с. 149]. Причому така модель не є експліцитно вираженою і її реконструкція залежить від уміння дослідника помітити певні закономірності [4, с. 13; 6, с. 149]. Спосіб подання таких схем залишається поки питанням, відкритим для обговорення. Низка дослідників [1; 2;

3; 4; 5; 6; 7; 8; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18] для подання «концептуальних схем» використовують у своїх роботах фреймові моделі.

Метафорична модель характеризується складною семантичною структурою. Дослідники [9; 11; 19] вказують на те, що аналіз метафоричної моделі складається з:

- опису царини-мети, складові якої (концепти-референти) отримують визначення завдяки метафорі;
- розгляду царини-джерела, складові якої (концепти-кореляти) використовуються під час метафоричного визначення предметів та явищ;
- побудови фреймових мереж царини-мети та царини-джерела.

Під час подальшої характеристики метафоричної моделі розглядається її ієрархічна структура та такі функціональні властивості, як частотність, продуктивність і домінантність.

Частотність метафоричної моделі є кількісним показником використання тієї чи іншої моделі, тобто вказує на певну кількість метафоричних виразів, що є проявами зазначеної моделі у сукупності текстів. У різних мовах, різних текстах та у різних авторів одна і та сама метафорична модель може мати різні кількісні показники. За словами А.П. Чудінова [19], відмінність у кількісних показниках метафоричної моделі під час аналізу можна пояснити різним обсягом вибірки, різними темпоральними межами досліджуваного матеріалу або іншою класифікацією моделей.

Продуктивність метафоричної моделі реалізується у переважному застосуванні в якості корелятивів концептів з тієї чи іншої групи при створенні метафоричних виразів, в основі яких лежить конкретна метафорична модель [19]. Під час аналізу концептуальної метафори можна виділити моделі з різним ступенем продуктивності [11; 19]. Наприклад, в політичному дискурсі для метафоричного визначення референтів частіше використовуються різноманітні концепти-кореляти з концептосфери **ВИДИ ТВАРИН** (*ВЕДМІДЬ, ВОВК, ЗАСЦЬ, КОРОВА, ЗЕБРА, БЕГЕМОТ*), ніж зі концептосфери **ВИДИ РОСЛИН**, складові якої використовуються не дуже часто [19]. Тобто продуктивність метафоричної моделі **ПОЛІТИКА Є ТВАРИНА** вища, ніж продуктивність моделі **ПОЛІТИКА Є РОСЛИНА** [11, с. 56-57]. Продуктивність метафоричної моделі також може змінюватися з часом. Термін **домінантність** характеризує ті метафоричні моделі, які превалюють у конкретних творах [19].

Дана стаття присвячена розгляду ієрархічної структури та функціональних властивостей метафоричної моделі на матеріалі концептуальної метафори-

персоніфікації в романах У.Голдінга, що уможливить виявлення характерних рис ідіостилію письменника.

2. Ієрархічна будова моделей концептуальної метафори-персоніфікації

Матеріалом дослідження слугували 1452 метафоричних вирази (вербалізація концептуальної метафори в мові), що формують моделі метафори-персоніфікації, з 12 романів У. Голдінга загальним обсягом 2842 сторінки. Згідно даним кількісного аналізу основними (частотними) моделями метафори-персоніфікації, що використовуються в романах У. Голдінга, є:

«ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» (506 метафоричних виразів)

«ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» (342 метафоричні вирази)

«АРТЕФАКТИ Є ЖИВА ІСТОТА» (257 метафоричних виразів)

«СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА» (128 метафоричних виразів)

«ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА» (97 метафоричних виразів)

Окрім наведених вище найбільш уживаних моделей у романах У. Голдінга, аналіз текстів романів дозволив виокремити також наступні моделі метафор-персоніфікацій, які презентовані поодинокими випадками і не є типовими для автора (не частотні):

«ЗВУКИ, ЩО ВИДАЄ ЛЮДИНА, Є ЖИВА ІСТОТА» (43 метафоричних вирази)

«ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ Є ЖИВА ІСТОТА» (38 метафоричних виразів)

«СОЦІАЛЬНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА» (27 метафоричних виразів)

«ДУХОВНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА» (10 метафоричних виразів)

«ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА» (4 метафоричні вирази)

Всі виділені метафоричні моделі утворюють дві загальні моделі концептуальної метафори-персоніфікації: **«СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»** та **«СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»**. Розглянемо детальніше кожну із наведених моделей (рис. 1):

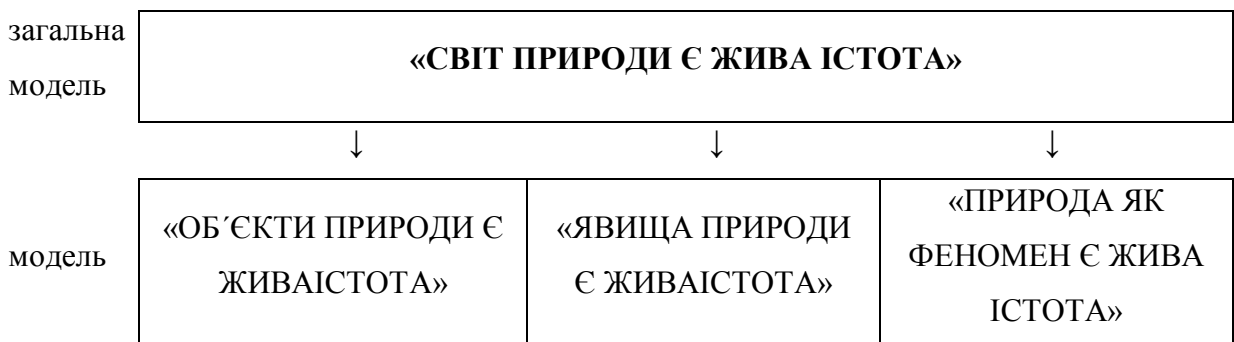

Рис. 1 Ієрархічний устрій концептуальної метафори-персоніфікації
«СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»

Як видно з рис. 1, до загальної концептуальної метафори «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» входять три метафоричні моделі: «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» та «ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА». Таким чином, метафора-персоніфікація є ієрархічною і має два рівні: *загальна метафорична модель* (перший рівень) та *метафорична модель* (другий рівень). Перші дві метафоричні моделі, «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» та «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», є одними з основних моделей метафори-персоніфікації в романах У. Голдінга. Вони представлені досить великою кількістю метафоричних виразів (506 та 342 приклади відповідно). Наприклад, метафорична модель «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» вербалізується в текстах романів за допомогою таких метафоричних виразів, як *The sun will drink up the mist*. 'Сонце вип'є туман' [Inheritors, p. 47]; *The water took him with a freezing hand*. 'Вода взяла його холодною рукою' [Pincher Martin, p. 110]; ... *rock held him tightly*. '... скеля міцно тримала його' [Pincher Martin p. 46]. У свою чергу метафоричну модель «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» представляють наступні метафоричні вирази: ... *the fire growled at them*. '... вогонь гарчав на них' [Lord of the Flies, p. 45]; ... *and the air sang with the interminable and rising tide of "Oa"*. '... і повітря співало безкінченим та зростаючим потоком «Оа»' [Inheritors, p. 83]; : ... *the eye of the wind* ... '... око вітру ...' [Rites of Passages, p. 22]. Третя метафорична модель, «ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА», представлена невеликою групою метафоричних виразів (4 приклади) та вербалізується такими метафоричними виразами, як *Nature is hurrying us along and presenting us with a bill for her assistance*. 'Природа нас квапить й пред'являє до сплати чек за свою допомогу' [Fire Down Below, p. 130]. Отже, ґрунтуючись на кількості метафоричних виразів, які репрезентують метафоричну модель в текстах романів, можна зауважити, що для автора важливішими є такі невід'ємні складові природи, як об'єкти та явища, ніж сама природа загалом.

Персоніфікація, за якою метафорично визначаються поняття, пов'язані з людиною, також є ієрархічною і має два рівні (рис. 2):

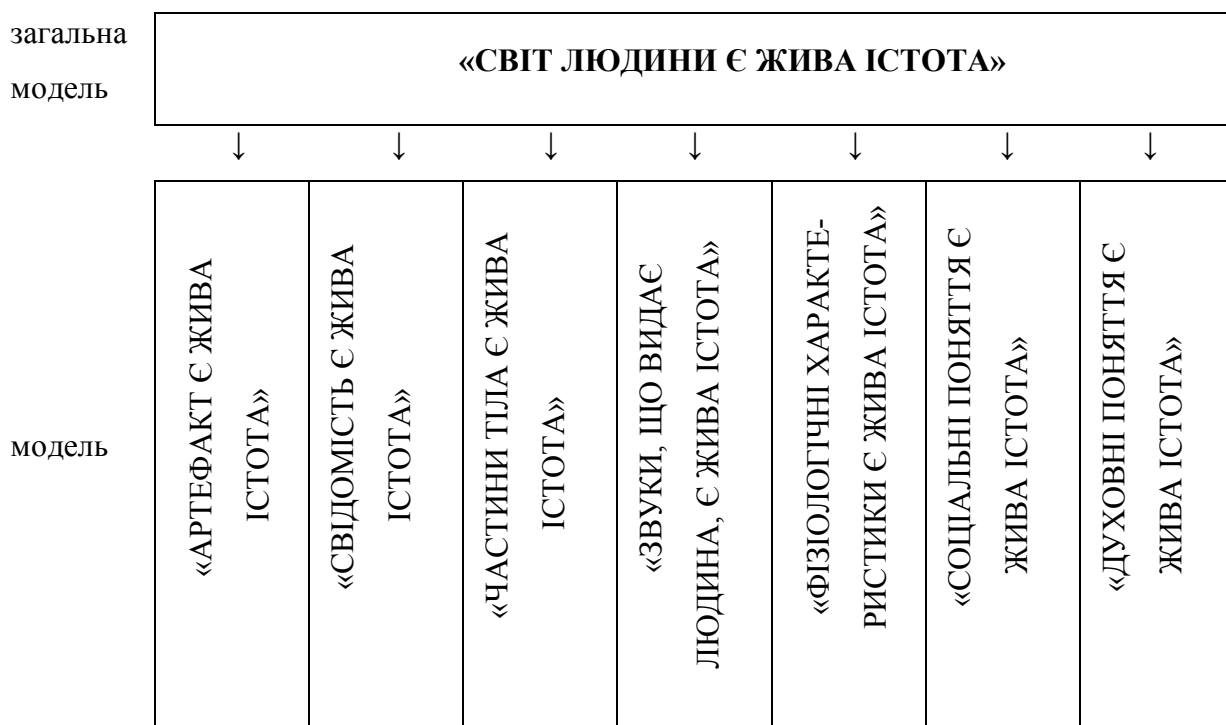

Рис. 2 Ієрархічний устрій концептуальної метафори-персоніфікації
«СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»

Аналізуючи рис. 2, бачимо, що до загальної метафоричної моделі «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА» входять сім метафоричних моделей: «АРТЕФАКТ Є ЖИВА ІСТОТА», «СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА», «ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА», «ЗВУКИ, ЩО ВИДАЄ ЛЮДИНА, Є ЖИВА ІСТОТА», «ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ Є ЖИВА ІСТОТА», «СОЦІАЛЬНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА» та «ДУХОВНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА». Метафоричне визначення із використанням метафори-персоніфікації отримують не лише поняття, напряду пов'язані з людиною (наприклад, частини тіла, свідомість чи фізіологічні характеристики), але також поняття із соціальної та духовної сфери. Метафоричні моделі «ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА» (*Lok's ears told him that they (hyenas) were hungry and his nose assured him that they were alone*. 'Вуха Лока сказали йому, що вони (гієни) були голодні, а його ніс запевнив його, що вони були самі.' [Inheritors, p. 119]; *She shook her head like a horse and the snakes (hair) flew back till they could see her breasts again*. 'Вона похитала головою, наче кінь, та змії (волосся) полетіли назад, поки вони знову не побачили її грудей' [Inheritors, p. 154]), «СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА» (*Those memories were like worms eating into the flesh ...* 'Ті спогади були наче черв'яки,

що в'їдалися в тіло ...' [Paper Men, p. 113]; *I know how the mind can rise from its bed, go forth, down the stairs, past doors, down the path to the stables that are bright and rosy by the light of two small girls.* 'Я знаю, як розум може піднятися з ліжка, піти вперед, крізь двері, вниз по стежці до стайні, що є яскравою та осяяною світлом двох маленьких дівчат' [Darkness Visible, p. 225]), «АРТЕФАКТИ Є ЖИВА ІСТОТА» (*The ogival windows clasped their hands and sang; "We are prayer"*). 'Стрілчасті вікна стискали руки й співали: «Ми – молитва».' [Spire, p. 192]; (ship) *Every now and then she bucked like a horse.* 'Кожну мить вона брикалась, наче кінь.' [Fire Down Below, p. 16]) та «ЗВУКИ, ЩО ВИДАЄ ЛЮДИНА, Є ЖИВА ІСТОТА» (*Their words had flown away from them like a flock of birds that circled and multiplied mysteriously.* 'Їх слова відлетіли від них, наче зграя птахів, що кружляла та таємниче збільшувалася.' [Inheritors, p. 81]) представлені значною кількістю метафоричних виразів і відносяться до основних моделей метафори-персоніфікації. Останні три моделі, «ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ Є ЖИВА ІСТОТА», «СОЦІАЛЬНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА» та «ДУХОВНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА», репрезентовані значно меншою кількістю метафоричних виразів.

3. Функціональні властивості метафоричних моделей У теоретичних роботах, присвячених аналізу метафоричних моделей, вказується, що вони мають певні функціональні властивості: частотність, продуктивність та домінантність. Розглянемо вказані функціональні властивості двох загальних моделей метафори-персоніфікації, що були виділені у творах У.Голдінга: «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» та «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА». Частотність вищезгаданих метафоричних моделей наведена в табл. 1:

Таблиця 1

Частотність загальних моделей метафори-персоніфікації

№	Метафорична модель	Кількість прикладів	Кількість в %
1	«СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»	852	59
2	«СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»	600	41
Всього		1452	100

Як бачимо з табл. 1, частотність загальної метафоричної моделі «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» становить 852 метафоричних вирази, що відповідає 59% всіх прикладів концептуальної метафори-персоніфікації. Отже, загальна метафорична модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» використовується

автором майже у 1,5 рази частіше, ніж загальна метафорична модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА» (600 прикладів – 41%), що є менш частотною.

Згідно з даними кількісного аналізу, конкретні метафоричні моделі, що формують загальні метафоричні моделі, суттєво відрізняються за частотністю (табл. 2):

Таблиця 2

Загальна модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»:

Частотність метафоричних моделей

№	Метафорична модель	Кількість прикладів	Кількість в %
1	«ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»	506	59
2	«ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»	342	40
3	«ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА»	4	1
Всього		852	100

Так, дані табл. 2 вказують на те, що з 852 метафоричних виразів, які представляють загальну метафоричну модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», 506 прикладами (59%) репрезентована модель «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», трохи меншою кількістю прикладів – 342 (40%) – репрезентована модель «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», а модель «ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА» актуалізується в текстах романів зовсім невеликою кількістю метафоричних виразів – 4 приклади (1%). Отже, метафоричні моделі «ОБ'ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» та «ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» є частотними і репрезентовані великою кількістю метафоричних виразів, у той час як метафорична модель «ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА» є не частотною і представлена лише 4 прикладами метафоричних виразів.

Дані про частотність метафоричних моделей, які поєднує загальна метафорична модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА», наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Загальна модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»

Частотність метафоричних моделей

№	Метафорична модель	Кількість прикладів	Кількість в %
---	--------------------	---------------------	---------------

1	«АРТЕФАКТ Є ЖИВА ІСТОТА»	257	43
2	«СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА»	128	21
3	«ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА»	97	16
4	«ЗВУКИ, ЩО ВИДАЄ ЛЮДИНА, Є ЖИВА ІСТОТА»	43	7
5	«ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ Є ЖИВА ІСТОТА»	38	6
6	«СОЦІАЛЬНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА»	27	5
7	«ДУХОВНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА»	10	2
Всього		600	100

Як бачимо з таблиці, частотними є метафоричні моделі «АРТЕФАКТ Є ЖИВА ІСТОТА», «ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА» та «СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА». Вони репрезентовані 257 (43%), 128 (21%) та 97 (16%) прикладами метафоричних виразів відповідно. Решта метафоричних моделей представлені меншою кількістю метафоричних виразів і є не частотними.

Ще однією функціональною властивістю метафоричної моделі є **продуктивність**, яка реалізується у частому застосуванні в якості корелятивів концептів з тієї чи іншої групи при створенні метафоричних виразів, в основі яких лежить конкретна метафорична модель. Щодо аналізу концептуальної метафори-персоніфікації в нашій роботі, тобто моделі «**СВІТ ПРИРОДИ/СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА**», продуктивність вказує на високу частоту використання концептів певних груп на позначення тієї чи іншої характеристики живої істоти, які стають корелятами при створенні концептуальної метафори-персоніфікації. Так, при створенні образу природи як живої істоти (загальна метафорична модель «**СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА**») та образу об'єктів та явищ зі світу людини як живих істот (загальна метафорична модель «**СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА**») залучалися такі характеристики живої істоти, як зовнішність, ментальні процеси та явища, почуття та емоції, поняття, пов'язані з фізіологією, здатність виконувати різноманітні дії, а також приналежність до певного роду істот. Усі виділені концепти-кореляти були розподілені за 5 групами, що формують домени концептосфер-корелятивів (табл. 4):

Таблиця 4

Продуктивність концептів-корелятивів концептуальної метафори-персоніфікації

№	Концептуальний домен-	Загальна метафорична модель
---	-----------------------	-----------------------------

	корелят	«СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»		«СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»	
		кількість концептів	кількість в %	кількість концептів	кількість в %
1	АКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	33	60	25	43
2	ЗОВНІШНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	9	16	13	23
3	ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО- ЕМОЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	7	12	9	16
4	РОДОВА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ	3	6	8	13
5	ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	3	6	3	5
Всього		55	100	58	100

Як видно з табл. 4, частіше за все під час персоніфікації як світу природи, так і світу людини автор звертається до такої характеристики живої істоти, як діяльність. Так, з 55 концептів, які використовуються в якості корелятів при створенні метафори-персоніфікації «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА», доля концептів на позначення видів діяльності становить 33 приклади, що дорівнює 60%. Доля концептів на позначення різноманітних видів діяльності серед корелятів метафори-персоніфікації «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА» становить 25 прикладів, що дорівнює 43%.

Домени, що охоплюють концепти на позначення зовнішніх характеристик, а також інтелектуальних процесів та явищ, і почуттів та емоцій, представлені значно меншою кількістю концептів-корелятів для обох метафоричних моделей. Зовсім малою кількістю концептів-корелятів репрезентовані домени, які охоплюють концепти на позначення фізіологічних характеристик живої істоти та її родової приналежності.

Отже, як свідчать наведені дані, для У.Голдінга найбільш виразною характеристикою живої істоти є здатність діяти. Так, при персоніфікації об'єктів та явищ природи, а також об'єктів та явищ зі світу людини автор звертається до таких видів діяльності, як пересування у просторі (*БИГТИ, ПРОСУВАТИСЯ, ПОВЗТИ, ПІДЙМАТИСЯ, ХОДИТИ, ЛЕТІТИ*), видавання звуків (*ГАРЧАТИ, ШЕПОТИТИ, РОЗМОВЛЯТИ, СПІВАТИ, СМІЯТИСЯ*), руху (*ТАНЦЮВАТИ, СТРИБАТИ, ТРІПОТИТИ, БРИКАТИСЯ*), вживання їжі (*ЇСТИ, ПИТИ, КОВТАТИ*) та інших.

Третьою функціональною властивістю метафоричної моделі є **домінантність**, тобто превалювання певної моделі метафори-персоніфікації в текстах окремих романів.

Розглянемо кількісне співвідношення метафоричних виразів, які репрезентують загальні метафоричні моделі «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» та «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА», в кожному з 12 романів У. Голдінга, що аналізуються. Оскільки домінантність кожної моделі у творчості конкретного автора може змінюватися з часом, візьмемо до уваги виокремлення вченими двох періодів у творчості письменника (табл. 5).

Таблиця 5

*Співвідношення загальних моделей метафори-персоніфікації
у творчості У.Голдінга*

№	Назва роману	Рік видання	Загальні моделі метафори-персоніфікації			
			«СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА»		«СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА»	
			приклади	%	приклади	%
I період творчості						
1	Lord of the Flies	1954	112	79%	30	21%
2	Inheritors	1955	291	80%	75	20%
3	Pincher Martin	1956	108	79%	29	21%
4	Free Fall	1959	17	20%	70	80%
5	Spire	1964	61	34%	120	66%
6	Pyramid	1967	17	42%	24	58%
7	Scorpion God	1971	94	61%	61	39%
Всього			700	63%	409	37%
II період творчості						
8	Darkness Visible	1979	44	68%	20	32%
9	Rites of Passages	1980	16	32%	34	68%
10	Paper Men	1984	23	42%	32	58%
11	Close Quarters	1987	13	30%	31	70%
12	Fire Down Below	1989	56	43%	74	57%
Всього			152	45%	191	55%

Як бачимо з таблиці 5 з двох означених загальних метафоричних моделей домінантною в першому періоді творчості письменника є модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА». Ця модель репрезентована в романах 700 метафоричними виразами,

що становить 63% від загальної кількості метафоричних виразів в романах вказаного періоду. До загальної метафоричної моделі «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА» у творах першого періоду творчості належить лише 37% метафоричних виразів.

Зауважимо, що дані аналізу творів другого періоду свідчать про те, що в романах цього періоду домінантною стає модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА», яка репрезентована 191 прикладом метафоричних виразів, що становить 55% від загальної кількості метафоричних виразів у романах другого періоду творчості. Загальна метафорична модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» представлена 152 метафоричними виразами, що складає 45%.

Дані аналізу свідчать про те, що на початку творчості У.Голдінга більше цікавила природа і все, що з нею пов'язане. Це і знаходить відображення у наявності в романах першого періоду творчості великої кількості метафоричних виразів, де референтом є об'єкт чи явище природи. З часом пріоритети автора змінюються. І вже у творах другого періоду творчості автор починає приділяти більше уваги тому, що пов'язане з людиною, на що вказує значна кількість метафоричних виразів, які репрезентують загальну метафоричну модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА».

Однак, якщо розглядати домінування загальних метафоричних моделей в окремих романах письменника, не беручи до уваги розподіл його творчості за періодами, то помітним стає той факт, що загальна метафорична модель «СВІТ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» домінує в трьох ранніх романах автора (близько 80%) та в романах *The Scorpion God* (61%) і *Darkness Visible* (68%). В інших романах домінувальною є загальна метафорична модель «СВІТ ЛЮДИНИ Є ЖИВА ІСТОТА». Це підтверджує тезу про те, що домінантність метафоричних моделей змінюється з часом, але, разом з тим, вказує на те, що домінування певної загальної метафоричної моделі не збігається з виділеними періодами творчості письменника.

Наведені дані кількісного аналізу вказують на зв'язок між превалюванням певної метафоричної моделі і тематикою творів. Тобто домінування одної з виділених метафоричних моделей можна пояснити тематичним фактором, а не темпоральним. Це, у свою чергу, вказує на вагомість індивідуальної складової в ментальній структурі образу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бровченко И. Концептуальные основы словаря-тезауруса метафоризированных клише англоязычного научного текста / И. Бровченко // Науковий

вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика». — Вип. 2. — Херсон. — 2005. — С. 76—85.

2. Вострова С.В. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні особливості сучасного англомовного медичного дискурсу (на матеріалі медичних текстів з проблематики ВІЛ/ СНІДу): автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 : спец. «Германські мови» / Вострова С.В. — К., 2003. — 16 с.

3. Дьяченко Т.Д. Семантико-синтаксические особенности лексических единиц английского языка, активирующих фрейм «Потребление пищи и жидкости»: дисс. ... кандидата филол. наук: 10.02.04 / Дьяченко Т.Д. — Белгород, 2004. — 195 с.

4. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов / С.А. Жаботинская // Вісник Черкаського університету. — Випуск 11. — Черкаси, 1999. — С. 12—25.

5. Жаботинская С.А. Ономазиологические модели в свете современных школ когнитивной лингвистики / С.А. Жаботинская // С любовью к языку: Сб. науч. трудов. Посвящается Е.С. Кубряковой. — Москва-Воронеж: ИЯ РАН, Воронежский Г.У., 2002. — С. 115—123.

6. Жаботинская С.А. Теория номинации: когнитивный ракурс / С.А. Жаботинская // Вестник МГЛУ. — Выпуск 478. — М.: Московский гос. лингвистический ун-т, 2003. — С. 145—164.

7. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети / С.А. Жаботинская // Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства. — № 9.: Проблеми прикладної лінгвістики / Під ред. Іщенко Д.С. — Одеса: Астропринт, 2004. — С. 81—92.

8. Жаботинская С.А. Посесивна конструкція і концептуальні трансформи / С.А. Жаботинская // Мова. Людина. Світ: До 70-річчя професора М.Кочергана. Збірник наукових статей / Відп. ред. Тараненко О.О. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. — С. 172—198.

9. Иванова И.В. Концептуальная метафора как средство формирования образа политического деятеля в англоязычной прессе: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / И.В. Иванова. — М., 2004. — 24 с.

10. Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ сторіччя): Монографія / О.М. Кагановська. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. — 292 с.

11. Керимов Р.Д. Артефактная концептуальная метафора в немецком политическом дискурсе: дисс. ... кандидата филол. наук: 10.02.04 / Керимов Р.Д. — Кемерово, 2005. — 186 с.
12. Кириченко Л.А. Концептуальная структура лексико-семантического поля «Ментальная деятельность» / Л.А. Кириченко // Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 1999. — Т. 2. — № 2. — С. 128—136.
13. Колесник О.С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О.С. Колесник. — К., 2003. — 21 с.
14. Ніконова В.Г. Трагедійна картина світу в поезиці Шекспіра: Монографія / В.Г. Ніконова. — Д.: Вид-во ДУЕП, 2007. — 364 с.
15. Старостина Е.В. Фреймовий аналіз руских глаголів поведінки на матеріалі асоціативних зв'язей: дисс. ... кандидата филол. наук: 10.02.01 / Старостина Е.В. — Саратов, 2004. — 269 с.
16. Філатенко І.О. Сучасна політична метафора в російськомовній газетній комунікації України: когнітивно-прагматичний опис: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.02 «Російська мова» / І.О. Філатенко — К., 2003. — 15 с.
17. Чадюк О.М. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / О.М. Чадюк. — К., 2005. — 22 с.
18. Чудакова Н.М. Концептуальна область «Неживая природа» как источник метафорической экспансии в дискурсе российских средств массовой информации: дисс. ... кандидата филол. наук: 10.02.01 / Чудакова Н.М. — Екатеринбург, 2005. — 277 с.
19. Чудинов А.П. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991-2000) / А.П. Чудинов. — Екатеринбург: Изд-во УрГПУ, 2001. — 240 с.